

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Professio Religiosa Invalida.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

22 *Conclusio.* Hinc clarè videtur inferri, non posse proles Marthæ pronuntiarì legitimas: quia sic matrimonium clandestinum ex solis præsumptionibus præferretur matrimonio solemnè contracto in facie Ecclesiæ. Hoc ipso enim quo pronuntiantur proles illæ legitimæ, matrimonium prius pronuntiatum: & consequenter secundum irritum. His addi possunt rationes in 1. §. deductæ. Ex quibus perspicuè concludi videtur partes Iudicis esse vt matrimonium secundum declararet fuisse legitimum & ratum, & proles ex eo susceptas legitimas.

PRIVILEGIUM.

CASVS I.

Privilegium benedicendi vasa sacra & Altaria.

Iulius II. concessit cuidam Abbati privilegium benedicendi vasa Sacra Et vt ex antiquis monumentis colligitur, videtur Abbas ille aliquando Altaria consecrasset.

QVÆRITVR Primò, *Quid hic intelligatur nomine Benedictio- nis, & nomine Vasorum Sacrorum.*

QVÆRITVR Secundò, *Vtrum modernus Abbas possit consecrare Altaria?*

23 **A**D Primum: Resp. Primò, Nominè Benedictio- nis sæpè intelligitur etiã ea benedictio quæ fit cum vntione chrisimatis: quia hoc nomen est generale, & comprehendit etiam consecrationem; vt patet non solum apud Doctores Siluestrum, Angelum, & alios, sed etiam ex Pontificali Romano. Et hoc modo non dubito quin etiã in hac Bulla Iulij II. vsurpetur.

Respondeo Secundò, Nominè vasorum Sacrorum in hoc privilegio maximè Calices vidètur intelligi; hi enim propriissimè sic appellantur. Alia vasa Sacra non opus habent benedictione: quia nullum Ius requirit vt vel Monstrantia, vel Ciborium benedicatur, quamvis etiam aliqua benedictio illis adhiberi possit. Vnde non dubito quin hic concedatur Abbati consecratio Calicum monasterio necessariorum. Neque hoc nouum videri debet; quia Zabarella in Clementinâ, *Attendentes* de statu Regularium, aliq̄ue docent Abbatem vtentem insignibus Episcopalis posse de consuetudine Calices consecrare: mirum ergo videri non debet si id fiat expresso privilegio.

24 *Ad Secundum:* Neminem reperio qui Abbati cõcedat facultatem benedicendi seu consecrandi Altaria. Tamen dubium non est, quin Papa possit eam concedere. Sentio tamen Abbatem istum nõ posse in posterum vti hoc privilegio consecrandi Altaria: quia per non vsum tanti temporis videtur illud amisisse, Episcopo contra Abbatem præscribente, quod intelligo, si occasio fuit eo privilegio vtendi, & aliquoties non est vsum, aduocato ad hoc Episcopo.

Vtrum autem Abbas qui monasterij sui calices consecrare potest, possit etiam, accedente saltem Ordinariorum licentiâ, externorum calices consecrare, vide qua dicta sunt supra V. Consecratio. Casu 1.

CASVS II.

Privilegij per- diti recuperatio.

Vtrum privilegium alicuius monasterij Superioris negligentia amissum, possit solâ monasterij auctoritate resummi?

Professio Religiosa inualida.

21 **R**espondeo, Privilegium per cessionem, non vsum, vel reuocationem Superioris in aliquo monasterio amissum, non potest resummi ab eodem monasterio propria auctoritate, sed debet descendere à Superiore, nempe à Generali vel Provinciali. Privilegia enim Ordini conceduntur, sic tamen vt ad singulos debeant descendere secundum Superiorum ordinationem. Et hoc modo potest privilegium illud in aliquo loco amissum resummi. *Similem ferè casum vide supra V. Bona Ecclesiæ Casu 8.*

CASVS III.

Communicat Pontifex alicui Ordini privilegia alijs Ordinibus concessa. Communitatio Privilegiorum.

QVÆRITVR, *An ea communicatio extendatur ad tempus præteritum & futurum?*

26 **R**espondeo, Communicatio illa, qua communicantur privilegia alijs Ordinibus concessa, non est extendenda nisi ad concessa vsque ad illud tempus, non autem ad concedenda in posterum, nisi id exprimat. Ratio est, quia quando Pontifices volunt ita extendi, id aperte exprimunt hac vel simili clausula: *Et in posterum concedendis.* Vnde quando id non exprimitur, censetur non fieri talis extensio. Est enim contra proprietatem verborum. Verba privilegiorum non plus operantur, quam secundum suam proprietatem significant.

Illud autem speciale privilegium Clementis I V. puto extendi ad omnes casus siue ante siue post illam cessionem referuatos: quia est Iuris communis vt Prælati possit eligere Confessorum, qui ipsum absoluat ab omnibus casibus & censuris, à quibus ipse potest absolueri suos subditos: quia non debet esse peioris conditionis, quam subditi. *Superior potest eligere Confessorem, & quo absoluitur a referuatis.*

PROFESSIO RELIGIOSA
IN VALIDA.

CASVS I.

Virgo quedam annorum tredecim anno Domini 1565. professionem Delphis in Hollandia fecit. Postea nupsit, & proles procreavit.

QVÆRITVR, *An professio fuerit valida? An validum matrimonium?*

1 **V**idetur professio fuisse valida. Quia eo tempore Delphis Concilium Tridentinum non erat promulgatum, vt refertur: primùm enim Louanij dicitur promulgatum anno 1567. ac proinde manebat ius antiquum, quod solum 12. annos in puella expletos requirit.

Respondeo, Multò probabilius esse, hanc professionem fuisse inualidam. Ratio est, quia decreto Concilij Trident. sess. 25. cap. 15. de Regularibus, professio facta ante annum sextum decimum ætatis expletum, redditur irrita his verbis: *Professio antea facta, sit nulla, nullamque inducat obligationem ad alicuius Regule, vel Religionis, vel Ordinis obseruationem, aut ad alios quoscunque effectus.* Hoc autem decretum tum temporis vim habebat. Quia etsi fortè non esset illo anno promulgatum Delphis, tamen erat promulgatum Romæ; vt patet ex Bulla confirmationis Pij IV. Fuit enim Romæ confirmatum *Professio fuit inualida.*

Promulgatio Tridentini Romae facta, ubique obligat.

matum & promulgatum anno 1563. 7. Cal. Februuar. Atqui probabilior, & ferè communis sententia tradit decreta Conciliorum, & Summorum Pontificum non egere promulgatione in Prouincia, vt incipiant obligare, sed sufficere promulgationem solemnem ritu factam Romæ: qua facta, vbi que vim & robur habere. Quod etiam seruat stilus Curie Romanæ. Vnde Summus Pontifex in Bulla Confirmationis non iubet illa amplius promulgari, sed in virtute sanctæ obedientie præcipi ea tanquam sufficienter promulgata vbi que diligenter & inuolabiter tam in iudicio quam extra iudicium obseruari. Hinc sequitur hoc decretum anno 1565. Delphis vim & robur habuisse, & consequenter professionem fuisse inualidam.

2. Matrimonium est validum.

Quod si inualida professio fuit, non potuit esse impedimentum dirimens matrimonio secuto. Vnde sequitur illud matrimonium fuisse validum & legitimum; & proles legitimas, si nullum aliud impedimentum, v.g. cognationis, affinitatis, &c. interuenit.

Quamuis egressa sit monasterio, causa coram Iudice non denegatur.

Nec obstat quod fortè egressa sit causâ non antè discussâ coram Ordinario, & Superiore, sicut iubet Concilium eadem sess. 25. c. 19. Quia etsi id non rectè factum sit, tamen non reddit matrimonium irritum: & credibile est ex simplicitate id factum. Vnde cum causâ nullitatis professionis sit satis manifesta, etiam re non discussa coram Iudice, ad æquum Iudicem pertinet rem adeo antiquam non mouere. Vel enim mouet eam ad instantiam partis, nempe agente Religione, vt persona restituatur monasterio; vel ex officio, vt consulatur saluti personæ. Atqui neutro modo videtur mouenda. Non primo, quia vt suppono, non est credibile monasterium vetulam post matrimonium & proles susceptas sibi velle restituere. Nec etiam secundo, quia meritò potest & debet præsumi esse in bono statu, cum ad Religionem ratione talis professionis non obligetur, vt ostensum est. Nec refert quod egressa sit causa non deducta coram Ordinario; quia etsi ea in re potuerit peccare, tamen peccatum illud est transitorium, & facile per pœnitentiam deleri potuit. Deinde illud præceptum Concilij non pertinet ad ipsam, sed ad Ordinarium, qui tunc temporis erat; & solum continet formam & ordinem iudicarium, quem Iudex debet seruare.

3. Non est hic opus interuentu Ordinarij.

Itaque nihil hîc video ad salutem personæ pertinens, ad quod Ordinarij partes requirantur. Vel enim agitur vt statum Religiosum repetat: & ad hunc, persona hæc non tenetur. Vel vt agat pœnitentiâ de egressu factò absque sententia Ordinarij: & præsumitur hanc egisse si mala fide id fecit. Accedit, quod vt Doctores tradunt, is qui se nouit inualidè professum, postquam etiam post quinquennium egredi & fugere causâ non deductâ coram Ordinario & Superiore, quando certò putat se non audiendum. Itaque non debet egressio illius puellæ facta non seruato ordine Iuris adeo grauis videri, vt post 40. vel 50. annos ei ob illam difficultas moueatur. Videatur Nauarrus Comment. 4. de Regularibus sub finem. Denique in hanc sententiam Iudicem propendere æquum est, & nihil mouere ob fauorem matrimonij, & liberorum, ne illud videatur fuisse inualidum, & liberi illegitimi: quæ res in magnam illorum iniuriam posset redundare. Omitto, Ordinarij partes esse in rebus manifestis, vbi manifesta

est obligatio, nec probabilis suppetit excusatio, sequi illud Prouerbiorum 24. vers. 15. Ne queras impietatem in domo iusti, & ne vases requiem eius.

CASVS II.

Titus ante annum ætatis decimum sextum expletum edidit professionem in approbata Religione: post quinquennium id ei prius per matrem innotescit. Dimisso habitu fugit à monasterio vt causam suam agat.

Professio ante expletam ætatem.

QVAERITVR Primò, An tanto tempore, bona fide in Religione permanendo, non sit factus verus Religiosus?

QVAERITVR Secundò, An dimisso habitu, sic fugiens à monasterio, reddatur incapax vt audiatur?

AD Primum: Respondeo Primò, Notissimi Iuris est, Professionem ante XVI. annum ætatis expletam factam, irritam esse post Concilium Tridentinum, quod sess. 25. c. 15. de Regularibus, sic habet: In quacumque Religione, tam viros, quam mulierum professio non fiat ante decimum sextum annum expletum: nec qui minore tempore, quam per annum, post susceptum habitum in probatione steterit, ad professionem admittatur. Professio autem antè facta, sit nulla, nullamque inducat obligationem ad alium Regule vel Ordinis obseruationem, aut ad alios quoscumque effectus.

Professio ante 16. ætatis annum, est ipso facto inualida.

Respondeo Secundò, Si talis professio ab initio est nulla, vt ait Concilium, etiam nulla est nullamque inducit obligationem, quamuis per multos annos eam in Religione Titius permauerit. Quia quod ab initio inualidum est, tractu temporis non conualescit: vt habetur Cap. Non firmatur. de Regularibus Iuris in 6.

Nec tractu temporis conualescit.

Nec obstat, quod Concilium Tridentinum c. 19. eiusdem sessionis dicat, Neminem Regularem qui prætendat se per vim vel metum ingretum, aut ante ætatem debitam professum, esse audiendum, nisi intra quinquennium tantum à die professionis, Quia, non id dicit Concilium, quasi tractu longiore temporis obligetur, aut incipiat esse Religiosus: sed quia præsumitur fraus, quando tam diu tacuit: & quia alioquin eiusmodi desertores Ordinum, & reclamationes essent nimis crebræ, cum offensione magna secularium, & molestiâ Prælatorum.

Sæpè tamen potest esse iusta ratio non reclamandi ante quinquennium, & reclamandi post. Primò, Si metu sis compulsus ad professionem, & metus adhuc duret. Colligitur apertè ex Cap. Prolatum. De his quæ vi.

5. Iusta causa se non reclamandi ante quinquennium.

Secundò, Si nullam habuisti opportunitatem, eò quod non posses conuenire Ordinarium, & Superiorem non auderes te aperire, metuens carcerem, vel aliam afflictionem. Vnde Nauarrus Comment. 4. de Regul. nu. 76. inter cetera sic scribit: Secundo infertur, quod si metus vel impotentia reclamandi, plus quam quinquennio durauerit, poterit post illud, ipso Iure, vel restitutione audiri. Et infra, dicit Romæ aliquot Religiosos, qui impedimenta reclamandi probare poterant, fuisse auditos, etiam si ante decem annos professi essent.

X

Tertiò,

Tertiò, Si vltra quinquenniũ laborauit ignorantia impeditenti. Si enim metus durans vltra quinquennium, est sufficiens causa vt possis reclamare post quinquennium, & iure debeas audiri, vt Ius & ratio conuincit: cur non etiam ignorantia impeditenti? Hæc enim ignorantia non minùs reddit hominem impotentem ad reclamandum, quàm metus: nemo enim potest facere quod ignorat. Itaque si impotentia reclamandi durans toto illo quinquennio, est iusta causa, cur inualidè professus sit admittendus ad reclamandum post quinquennium; etiam ignorantia impeditenti toto eo tempore durans, sufficiens censeri debet, cum hominem omnino impotentem ad reclamandum reddat.

Ad Secundum: Respondeo, Etsi Concilium Tridentinum dicat eum qui antè habitum sponte dimiserit, non esse admittendum ad allegandam quamcumque causam: nihilominùs tamen hunc dimisso habitu fugitiuum ad allegandam causam admitti debere.

Primò, Quia non censetur sponte dimisisse, qui ob iustas causas ad tempus deposuit; vt sunt pericula itinerum per loca bellis hæreticorũ infesta, vt est Campinia Brabantia.

Secundò, Quia Concilium apertè loquitur solum de eo, qui absque animo resumendi dimiserit: Talis enim tantum censetur apostata, & incurrit excommunicationem.

Tertiò, Quia Concilium id statuit in pœnam, quàm non meretur qui bona fide processit.

Quartò, Quia ea quæ Concilium eo loco statuit, putat Nauar. Com. 4. de Reg. 77. non obligare tali modo professum in foro conscientia, saltè ad mortale. Adscribam verba eius, quia audio hæc à Iudicibus desiderari. Propositis ijs quæ ibi statuit Concilium, sic ait: *Super quibus multa dici possent: Primò quidem ea non ligare in foro conscientia, saltè ad peccatum mortale. Puto enim licere, cessante scandalo & præiudicio alius coram Deo, ei qui sit, vel iuste credit suam professionem coram eius diuina Maiestate non valere, aut reclamationem dimittere habitum, & fugere de carcere, & non deducere causas nullitatis coram Ordinario & Superiore, & non redire ad monasterium, & non teneri ad pœnam apostata. Secundò, Quòd etiam quo ad forum exterius limitanda sunt non procedere in eo, qui iustam causam ea omittendi haberet; vt qui non posset habere licentiam eundi ad reclanandum, nec ire nisi dimisso habitu, vel non permititur causas vllas proponere coram Pralato vel Ordinario, quales videmus aliquot in Vrbe qui resumpto in ea habitu, benignè sunt auditi. Quartum enim ex æquo & bono ita intelligo, vt significet neminem quidem non portantem habitum Religionis cum audiendus est, audiari debere; sed eum qui temerè dimisit, eo resumpto audiari posse. Iniquum enim & inhumanum videtur negare perpetuò audientiam ei, qui iustam causam habet reclamandi, eo solo quòd ad id faciendum dimisisset etiam temerè habitum; cum id esset cogere liberum hominem per totam vitam seruire Religionis, cui nullatenus obligatur: contra leges vetantes liberi hominis venditionem & obligationem perpetuam ad manendũ alicubi, vel ad subeundum onus nimis onerans libertatem, & rationem naturalem, qua illa vitantur. L. Titio. §. Titio centum. de Condit. demonstrat. Hæc Nauarrus. Ex quibus verbis tota hæc quaestio facile soluitur.*

Ad probandum etatem defuisse, Si libri baptismales non extant, sufficiunt duo testes; quia

non plures etiam in criminalibus requiruntur. Nee Mater excludi potest: quia nemo melius potest scire etatem filij. Quia tamen suspecta esse possit, posset exigi iuramentum, quo præstito, purgat suspicionem.

Mater 10.
Navi potest
de filij
etate

CASVS III.

Religiosus tempore sui Nouitiatus fuit per triduum à Religione dimissus: & post triduum iterum acceptatus. Fecit postea professionem lapsò anno, non tamen triduo illo, per aliud triduum, suppleto. Deinde plusquam quinquennio vsi Religiosus cum ceteris vixit. QVÆRITVR, Vtrum eius Pralatus possit huius rei cognitionem sumere, & professionem inualidam declarare?

Professio
ante ex-
pletam
probatio-
nem. Seu,
Tridui di-
missio à
Nouitia-
tu.

Respondeo Primò, Religiosi istius professionem non posse declarari inualidam à solo Pralato, sed adiungi debere Ordinarium, & causam diligenter antè cognoscendam: quia res est maximi momenti. Ita Concilium Tridentinum sess. 25. de Regul. cap. 19.

Respondeo Secundò, Istum Religiosum etiãsi fortè ipsius professio fuisse inualida, tamen iure præsumi professum per mansionem quinquennij, ita vt nulla admittatur probatio in contrarium, nisi restituatur in integrum. Cum ergo præsumatur ratificasse per lapsum tanti temporis suam professionem, non video quã ratione possit in foro externo declarari irrita; præsertim cum probationes in contrarium non possint à Iudice ordinario admitti.

Respondeo Tertio, Valdè probabile esse tridui admissionem non impedire continuationem necessariam Nouitiatus, ita vt ab initio sit repetendus: maximè cum hæc dimissio fuerit incompleta, ipso manente illo triduo in monasterio, & curante se rursus tonderi.

Respondeo Quarto, Si Ordinarius cum Pralato declararet professionem fuisse inualidam, posset Religiosus appellare ab hac sententia, & audiretur ab Illustrissimo Nuntio, cum periculo famæ Pralati & Ordinarij. Quare non iudico id facile tentandum.

Appellatio
in casu ad
Nuntium.

CASVS IV.

Quadam ante exactum annum probationis professa est. Post decem annos fugit, nupsit, aliquot proles procreauit.

QVÆRITVR, Vtrum matrimonium fuerit validum?

Respondeo, Illud matrimonium non esse inualidum ratione professionis, nisi ipsam professionem intenderit postea ratificare. Ratio est, quia professio ista inualida fuit, vt constat ex Concilio Tridentino sess. 25. c. 15. de Regul. Itaque quantumuis multis annis postea manserit in monasterio, non est effecta Religiosa: Quod enim ab initio non subsistit, morà temporis non conualescit. Regula Non firmatur. de Reg. Iuris in 6.

Neque dici potest quòd eam ratificauerit tot annis manendo, & functiones professarum obiendo: quia etsi in foro externo tale quid præsumi possit, tamen coram Deo & in conscientia nulla fuit ratificatio, nisi sciuerit suam professionem fuisse

Professio
ante ex-
pletam
probatio-
nem.

10

6
Per fugam
hic non est
redditus
incapax vt
causa pro
se alleget.

Nauarrus
dicit talem
fugitiuum
non pecca-
re mortali-
ter.

Ait, au-
diendum
in foro
externo.

7

fuisse irritam, & intenderit eam de nouo firmare; vt passim Doctores tradunt: Nauarrus cap. 22. num. 33. Couarruias 4. decret. 2. parte cap. 4. initio, num. 5. vbi dicit esse communem: Silvester V. Matrimonium 8. qu. 2. & alij.

Adde, Multos Doctores expressè docere, eam personam, quæ scit professionem suam fuisse irritam, & se nunquam illam ratificasse, seposito scandalo, posse fugere è monasterio, & nuptias contrahere, etiam si amplius quam quinquennium post professionem illam inualidam, in monasterio mansisset. Ita tradit Nauarrus Comment. 4. de Regular. sub finem. Sancius lib. 7. disp. 37. n. 11. vbi citat alios. Vide plura apud eundem ad hanc rem pertinentia.

CASVS V.

Quidam sexto mense Nouitiatus in Ordine sancti Benedicti professionem emisit. Quam professionem fuisse inualidam primum trigesimo anno à professione illa cognouit.

QVÆRITVR, Vtrum rursus debeat recipi à Capitulo & Prælato, vt possit professionem suam ratificare?

Ratificatio professionis inualida.

11 V Idetur debere recipi iterum. Quia receptio illa fuit inualida: atqui requiritur valida receptio, cum professio sit quidam contractus. Sicut cum matrimonium est irritum ob inhabilitatem contrahentium, vt conualescat, requiritur vtriusque nouus consensus.

Respondeo Primò, Si eo tempore, quo illa professio facta est, nimirum annos abhinc triginta, decretum Concilij Tridentini, quo irritatur talis professio, nondum erat receptum in illis locis, valdè probabile est professionem illam fuisse validam: vt rectè quodam loco in Concilij docet Nauarrus tit. de Regularibus. Ratio est, quia probabile est decreta irritantia vim non habere ante receptionem, maximè quando ex contrario graua incommoda sequerentur.

Probabile est professionem hæc fuisse validam.

Respondeo Secundò, Si ponamus hoc decretum fuisse receptum, vel si velimus sequi alteram sententiam, quæ non requirit receptionem, tunc dicendum professionem illam fuisse inualidam, neque solo temporis tractu coram Deo & in veritate potuisse validam effici absque vera ratificatione: vt constat tum ex communi sententia Doctorum, tum ex Regularis Iuris, Non firmatur, de Regularis Iuris in 6.

Probabile quoque est fuisse inualidam.

Respondeo Tertio, Vt talis professio ratificetur & conualescat, non requiritur noua receptio vel admissio Prælati aut Capituli; sed sufficit prima admissio, qua ad illam inualidam professionem est admissus: modò consensus suum non reuocauerit. Ita Nauarrus de Regular. Consil. 46. Idem insinuat multis alijs locis, & expressè Concilio 35. num. 3. eodem tit. Angles 2. parte de Voto, quæst. vnica, art. 1. Sà V. Religio, & Sanchez lib. 7. de Matrimonio. Probatur ex Concilio Tridentino sess. 25. cap. 15. de Regul. vbi statuit, vt qui præterit se metu, vel alia de causa, inualidè professum, non audiatur nisi reclamari ante quinquennium à tempore illius professionis. Vbi Concilium supponit illum tacitè professum, & præsumit professionem tacitè intra illud quin-

12 Ad ratificationem huius professionis non requiritur noua receptio.

quennium factam absque noua admissione. Idem colligitur ex Capitulo significatum, de Regular. & Cap. 1. eodem in 6. vbi vt conualescat professio inualida, non requirit Pontifex nisi ratificationem ipsius professi, vel delationem habitus professorum, &c.

CASVS VI.

Titius inualidè professus est ob ætatis defectum, vel ob non impletum annum probationis.

Dimissio inualidè professi.

QVÆRITVR Primò, An ipse teneatur manifestare professionis suæ nullitatem?

QVÆRITVR Secundò, An inuitus possit eijci?

QVÆRITVR Tertio, An sibi, an monasterio acquirat?

13 Ad Primum: Respondeo, Titius iste non tenetur manifestare professionis suæ nullitatem: sufficit vt illam ratificet, & continuet tanquam professus. Et si in culpa fuit, doleat, & confiteatur. Ad quid enim feriret hæc manifestatio, nisi ad se infamandum? cum non requiratur nouus consensus Prælati aut Capituli. Si non benè se gessit, emendet vitam, & in posterum viuat religiosè.

Ad Secundum: Respondeo, Si is qui inualidè professus est ob ætatis defectum, vel ob non completum annum probationis, omni culpa ea in re vacat, non potest eijci, etiam si non diu in monasterio manserit; modò tamen sit benè idoneus, & se Regulæ benè accommodet. Imò videtur esse contra iustitiam si eijciatur; quia redditur infamis absque sua culpa.

14 Non potest eijci nisi ob graues rationes.

Si tamen aliqua ratio subsit, vt, quia deprehensus est esse molestus, vel parùm se conformare regulæ &c, ante validam professionem potest eijci intra quinquennium. Sicut enim Nouitius manet liber ad recedendum vsque ad punctum professionis, ita etiam monasterium, vt possit illum semper dimittere si causa subsit. Post tamen quinquennium non videtur posse eijci, quia Ius præsumit illum professum.

Si ante quinquennium innotescat Prælato professionem fuisse inualidam, & causa subsit illum dimittendi; vt, quia minùs congruit monasterio, potest impedire ratificationem professionis, & illum dimittere. Et, si ille, postquam se Prælati illi opposuit, & significauit se velle illum dimittere, ratificet apud se suam professionem, erit irrita: Pontifex enim non supplet defectum consensus Prælati, quia Prælati se professioni absolute opponit.

Ad Tertium: Respondeo, Inualidè professus acquirat sibi, non monasterio; cum sit capax domini, nec subsit monasterio. Nec obstat quòd illa deferat monasterio; quia id fit ex errore: sicut cum quis soluit indebitum: putat enim ea deberi monasterio, cum non debeantur. Potest tamen monasterium exigere compensationem alimentorum.

15 Acquirat sibi, non monasterio.

Inualidè
professus
que sibi,
que mo-
nasterio
acquirat.

CASVS VII.

Quidam Professus inualidè, diu in Religione permansit fungens munere Concionatoris: quo tempore multos libros comparauit, quosdam donatione amicorum secularium, vel pecunijs ab illis acceptis: quosdam ex eleemosynis ob pia exercitia, cum facultate Superiorum: alios ab ipsis Religiosis vel gratis, vel pro obsequijs in infirmitate præstitis accepit: alios commutatione vel pretio à Religiosis emit: alios communi partitione post obitum aliquorum, à Prælati Ordinis cum alijs Religiosis accepit: alios constitutus in officio Pastoralis emit. Postea declaratum est professionem fuisse inualidam, & ipsum esse liberum.

QVÆRIVR, An teneatur prædictos libros Ordini restituere?

16
Si ab ami-
cis dati
libri, vel
eorum pecu-
nijs empti.

Respondeo, Quòd ad eos libros attinet, quos donatione amicorum accepit, vel pecunijs in hunc finem ab ipsdem donatis comparauit; potest hos retinere, nec tenetur Ordini restituere. Ratio est, quia mens amicorum fuit eos in ipsum conferre, & donare eo modo quo iuste id poterat fieri, & ipse capax erat; nam solum ipsius intuitu donabant. Ergo cum ipse verè & in re capax fuerit dominij, fuit translatum dominium in illum, vel saltem ius capiendi dominij.

Nec obstat, quòd ipse non intenderit sibi acquirere, sed Ordini & Monasterio, eò quòd putauit se professum, ac proinde incapacem dominij: quia id prouenit ex errore inculpato, ac proinde non debet ei obesse. Omnis enim donatio & cessio iuris, cuius principalis ratio fundata est in errore, est irrita; quia debet esse omnino libera: talis autem non est libera. Accedit, quòd seruus seu mancipium etsi omne quòd acquirit, domino suo acquirat; tamen si postea deprehendat se non fuisse seruum, sed liberum, censetur sibi acquisiuisse, & dominus tenetur ei restituere: ergo & hic similiter. Confirmatur, Quia si fecisset testamentum ante professionem, & facta professione amici inter se bona ipsius distribuissent secundum testamenti dispositionem; totum fuisset inualidum, eò quòd professio non substitisset.

17
Si eleemo-
synis com-
parati cum
venia Su-
perioris.

Idem dicendum de libris ex eleemosynis comparatis cum venia Superiorum. Nisi fortè illa eleemosyna non fuerint data ad ipsius usum priuatũ, sed ad usum monasterij seu communitatis: tunc enim etsi Superior concessit vt libros ex illa pecunia, vel eius parte emeret, non tamen intentio eius alia fuit, quàm vt illorum librorum usum duntaxat haberet, & librorum dominium monasterio maneret. Si tamen Superior concessit illi eam pecuniam, vt pro suo arbitratu illam expenderet in bonos vsus: quo modo in quibusdam monasterijs dicitur concedi tertia pars eleemosynarum per Concionatorem acquisitarum: tunc posset illos libros retinere; quia pecunia illa est ei absolute concessa eo modo, quo eius est capax.

18
Si à Reli-
giosis acce-
pit.

Quos autem iusta commutatione, vel iusto pretio à Religiosis emit, retinere etiam potest, si tamen illi potestatem alienandi in externos habebant. Secus verò si non poterant alienare nisi quo

ad usum, idque in suos confratres: vel si exiguo pretio comparauit, vt videri possit vsum ad vitam potius, quàm dominium comparasse.

Quos verò communi partitione post obitum aliquorum accepit, retinere non potest; quia in illam partitionem venire nõ potuit, cum verè professus non esset, & solum per errorem in illam partitionem admissus sit.

De ijs quos accepit à quodam benefactore gratis in usum priuatum pro tempore vitæ, cum onere vt postea cedant Conuentui; hos omnino Conuentui post mortem restituendos curare debet.

De comparatis in Pastoratu, hos retinere potest. Quia acquisita ex beneficio, non acquiruntur monasterio, sed beneficio, vt sæpè Nauarrus docet. Accedit, quòd cum ipse verè non fuerit Regularis, sibi acquisiuisse putandus sit.

Quod attinet ad tres vel quatuor libras Flandricas quas dictus Dominus Monasterio suo ex Pastoratu quotannis dependit, dum adhuc putaret se Religiosum esse, non debet quidquam repeti: quia bona fide acceptum & expensum, nec Monasterium inde factum est locupletius.

CASVS VIII.

Virum qui in Ordine S. Benedicti proficetur tantummodò iuxta certas quasdam S. Benedicti Regulas, & Statuta illis adiuncta, quorum aliqua tantum à Summo Pontifice sunt approbata, validè proficetur?

Suppono formulam Professionis qua nunc videntur, non contineri inter puncta Statutorum à Pontifice approbatorum: quo posito

Respondeo breuiter cum distinctione: Duplitter enim potest fieri professio in tali monasterio: Primò, Intendendo expressè vel implicite vouere obedientiam secundum Regulam sancti Benedicti à Summo Pontifice sic temperatam. Et hoc modo professio est valida; quia fit in Religione approbata, & secundum Regulam approbatam. Secundò, Eo modo vt affigat intentionem suam ad Regulam & Statuta quæ habet in manibus, nec intendat se ad aliud obligare. Et hoc modo professio non videtur valida. Ratio est, quia etsi fiat in Religione approbata, nempe in Ordine sancti Benedicti, tamen non fit secundum Regulam approbatam. Illud enim corpus discipline quod manibus tenet, & secundum quod vouet, non est approbatum ab Ecclesia. Etsi enim ea quæ sunt excerpta ex Regula Sancti Benedicti, sint approbata in ipsa Regula, & Statuta illa etiam ex parte sint approbata; tamen tota illa viuendi norma conflata ex parte illa Regularum, & ex Statutis, non est approbata tanquam Regula Religionis: præsertim cum Statuta illa solum ex parte sint approbata. Pontifex enim solum approbavit quadam ex Statutis illis excerpta, quæ ad moderationem Regulæ pertinent, nimirum vt seruent Regulam Sancti Benedicti cum illa moderatione, quam in Bulla sua expressit. Ea planè videtur fuisse mens Pontificis, cuius signum est, quòd nullam mentionem faciat illius partis quæ ex Regula fuit excerpta, neque aliorum Statutorum quæ in Bulla sunt ommissa. Imo ipsa omisso aperte indicat illum noluisse illa approbare.

Confirman-

Regula est
flata ex ve
lulis ap-
probatis
non conse-
sur appro-
bata

Confirmatur hæc omnia: quia si quis colligat aliqua ex Regula S. Augustini, & alia addat ex Regula S. Benedicti, vel Basilij, vt sic integram Regulam formet, talis Regula non censetur approbata ab Ecclesia, etsi partes eius approbatae sint. Simile est in nostro casu.

21
Nauarr.

Quod autem professio, vt valida sit, debeat fieri secundum Regulam à Sede Apostolica approbatam, est communis sententia Doctorum, vt docet Nauarr. lib. 3. de Regularibus consil. 87. num. 22. Emisio, inquit, trium substantialium votorum etiam bis, ter, & saepius repetita alibi quam in manibus potentis aggregare Ordini per Sedem Apostolicam approbato, & secundum Regulam à Sede Apostolica approbatam, non efficit quem Monachum vel Monacham, secundum omnes. Idem num. 20. dicit, Non omnem obedientiam voto firmatam facere Religiosum, sed tantum illam, qua fit alicui potentis recipere professionem regularem seruandi Regulam aliquam alicuius Religionis approbatae &c. Idem colligitur nu. 11.

Miranda.

Miranda in suo Manuali Prælatorum qu. 24. art. 5. Conclusio est: Expressa professio fieri non potest nisi in Religione per Sedem Apostolicam approbata, & secundum aliquam certam & determinatam regulam. Hæc Conclusio est omnium Doctorum communis, & habetur expressè Cap. Vnico, De voto & voti redemptione. Idem quæst. 29. art. 1. hanc tradit definitionem Religiosi: Religiosi sunt qui in Religionibus emittunt tria essentialia vota in manu Superioris, aut alterius, eius nomine, potentis Religioni incorporare, secundum aliquam certam & determinatam Regulam per Sedem Apostolicam approbatam pro Regula certa Religionis, & non solum pro bono viuendi modo: vt tradunt omnes communiter & vnanimiter Doctores, &c. Hæc ille.

Eman. Ro-
drigues.

Emanuel Rodrigues tomo 3. quæst. 21. art. 1. dicit, Oblatos non esse Religiosos, quia non promittunt obedientiam monachalem secundum regulam à Sede Apostolica approbatam, vt regulam Religionis. Et infra, Bene dicit Innocentius ab omnibus receptus, quod non fit quis Religiosus per omnem obedientiam, sed per monachalem tantum, hoc est, per illam qua fit alicui potentis recipere professionem regularem seruandi regulam aliquam alicuius Religionis approbatae à Sede Apostolica, qua non sunt nisi quatuor aut quinque, vt inter alios testatur D. Antoninus. Et infra, Non sufficit quod emittat tria vota essentialia in manibus eius Prælati, qui eum potest aggregare Religioni approbatae à Sede Apostolica: cum sit necessarium quod illa promittantur secundum obedientiam regularem, & habitum regularem, &c.

22

Ex quibus patet, communem Doctorum sententiam esse, inter cætera, hæc duo requiri, vt professio sit valida: nimirum vt fiat in Religione approbata à Sede Apostolica, & secundum Regulam approbatam pro Regula Religionis. Probant autem hoc ex Capitulo vnico De voto, & voti redemptione, in 6. vbi ad professionem solemnem, qua irritat matrimonium, & qua fit quis verus Religiosus, requirit Pontifex vt fiat in aliqua Religione à Sede Apostolica approbata. Ex quibus verbis optimè colligitur debere fieri secundum Regulam approbatam pro Regula Religionis: quia approbatio Religionis formaliter consistit in approbatione Regulæ. Approbare enim Religionem, est approbare illam Regulam seu formam viuendi profanctæ & securæ regulæ vitæ religiosæ, cum potestate illam exequendi,

Approbatio
Religionis
formaliter
consistit in
approba-
tione Re-
gulæ.

& secundum illam gubernandi, & alios aggregandi, &c.

Vnde etiam si Religio S. Benedicti sit approbata, nempe quatenus constat Regulam S. Benedicti: si tamen Abbas in aliquo monasterio relicta illa regulam, formet aliam, & secundum illam curet fieri professionem: non censetur illa professio fieri propriè in Religione approbata, sed solum materialiter: quia forma illa, qua Religio constare debet, non est approbata. Vnde professio illa, etiam si videatur fieri in Religione approbata, & per eam intendat quis fieri Religiosus, & excipiat à Prælo, tamen erit inualida, nec efficiet verè Religiosum.

Professio
secundum
Regulam
non appro-
batam, non
est Religio-
sus.

Neque mirum aut durum videri debet, quod dicamus professionem talem esse inualidam, cum multis modis inualida reddi solet professio: nempe, per metum etiam reuerentialem, saltem in foro conscientia; per dolum, per defectum ætatis, vel anni probationis, etiam si vel vnicus dies desit; vt omittam alios multos modos inductos per Sixtum V. & postea reuocatos.

CASVS IX.

Professio
inualida
ratione
morbi.

In Ordine Capuccinorum est quoddam statutum, quo declaratur Religionem non obligari ad retinendum eum, qui infectus lepra, morbo gallico, vel caduco ingressus, & in anno Probationis interrogatus an aliquo tali morbo labores, negauerit: si post professionem id patefactum fuerit.

Quæritur, Virum eius professio sit irrita?

Respondeo, Ex vi illius statuti irritam non esse. Primo, Quia hic nulla est clausula irritans; & aliàs illa deceptio non impedit, quin censetur voluntariè admissus: quia non est circa substantiam, sed circa qualitatem rei; vt patet in matrimonio. Secundo, Quia hoc statutum non est factum nisi in fauorem Religionis, vt ipsa haberet libertatem dimittendi talem ex suo cetu, ne alios inficiat, vel ne grauis sit, si visum fuerit expediens; & aliàs posset retinere, si iudicaret sibi conuenire. Vnde non reddit irritam professionem, nec dicit illum non esse Religiosum, sed supponens validè professum, sibi cauet ne fortè illum teneatur cum graui suo incommodo retinere. Itaque si velit illum retinere, non obstante illo malo, tenetur manere. Sicut si venderes mihi domum, & protestaror me nolle teneri emptione, si domus haberet tale vitium, detecto vitio non est irrita venditio: nec potest dissolui si velim domum illam non obstante vitio retinere; quia illa clausula solum in meum fauorem adiecta fuit emptioni.

23
Professio
illa non est
irrita.

Inuita Re-
ligione
non potest
egredi.

Adde, Posse magna incommoda prouenire si talis professio esset irrita: quia crebrò huiusmodi labe infecti penitentia; agenda; causa ingrediuntur, qui postea vellent egredi cum magno incommodo Religionis; præsertim cum morbus gallicus facillè possit curari.

Professio
inualida
ratione
gravis
metus
iniuste
inculsi.

CASVS X.

Catharina nouitia declarat ante professionem, si profiteri compellatur, id se metu duntaxat, & nō animo profitendi facturam. Proficitur. Declarat D. Officialis professionem esse validam, adeoque in omnem securitatem renouandam. Renouat Catharina. Ac postea iterum, auctoritate Superioris inducta, id ipsum facit. Sed in eadem pergit declarare se inuitā isthic detineri, & nullam votorum obligationem agnoscere. Non tamen intra quinquennium ipsa institit ut libera declararetur.

QVÆRITVR Primò, An valida fuerit professio? An saltem utraque illa renouatio non fuerit valida?

QVÆRITVR Secundò, An iure agendi exciderit, eò quòd intra quinquennium non uerferit ut libera declararetur?

QVÆRITVR Tertio, An, si egeret iure restitutionis in integrum, posset illud Nuntius Apostolicus concedere?

24

AD Primum: Respondeo Primò, Talem professionem fuisse irritam, quia metu graui per parentes extorta fuit: metus enim carceris, vinculorum, & flagellationis, est grauis, præsertim in puella; vt patet ex Cap. Perlatum. & Cap. Abbas. De ijs quæ vi metus causa: est quæ communis sententia Doctorum. Accedit, quòd ipsa puella, vt narratur, post prædictas minas declarauerit se animum profitendi non habere; sed, si profiteri compelleretur, timore duntaxat, non se obligandi voluntate, id facturam. Vnde non solum ratione metus, sed etiam ratione formalis dispositionis animi professioni repugnantis, irrita fuit.

Utraque
renouatio
fuit irrita.

Respondeo Secundò, Illa prior renouatio videtur omnino fuisse irrita. Quia vt narratur in specie facti, nitebatur declaratione Officialis tanquam Iudicis, qui declarabat prædictam professionem fuisse validam, & ideo renouandam. Suppono autem in illa declaratione fuisse errorem, quantum ex ijs, quæ hic narrantur, potest deprehendi. Atqui ratificatio voti, vel professionis, vel cuiuslibet alterius actus plenam libertatem requirentis, est irrita si nitatur errore, vt communiter docent Doctores: Caietanus 2. 2. qu. 189. nu. 5. Nauarrus cap. 12. num. 72. Lopez parte 1. c. 48. & alij. Errans enim non consentit: Putans enim se validè fecisse, renouando actum non plus intendit circa illum, quam antea circa illum fecit. Confirmatur, quia paulò post illam renouationem, dixit se illi renouationi non consensisse.

Respondeo Tertio, Quòd ad secundam renouationem attinet, ad quã rursus inducta est Superioris auctoritate, sicut ad priorem inducta fuerat: hæc etiam irrita omnino videtur, ob easdem causas: quia simili modo inducta narratur. Cuius etiam signum est, quòd repertum instrumentum illius renouationis combusserit, dicens, quòd in renouationem non consensisset. Accedit, quòd toto tempore quo ibi mansit, & moribus & verbis declarauerit se ibi inuitam detineri; & nullam votorum obligationem agnoscere.

Ad Secundum: Respondeo, Non videtur Catharina iure agendi excidisse. Primò, quia reclamauit statim post professionem. Quòd autem causam non sit prosecuta, non fuit ex defectu ipsius; sed quia Superior aduersus eam iudicauit, & censuit professionem esse validam & renouandam. Itaque fuit impedita per Superiorem. Atqui error Superioris nõ debet ipsi obesse, nec ipsa debet ius suum ideirco amittere. Secundò, Ratio cur Concilium vetet tales audiri, est, quia ex taciturnitate & cessatione ab agendo per quinquennium continuata, præsumit spontaneam ratificationem professionis. Nisi enim hanc præsumeret, non posset ei denegare audientiam: hoc enim nihil esset aliud, quam personam liberã & sui iuris, contra suam voluntatem, præter meritum, includere perpetuo carceri; quod est durissimum, & planè iniustum. Atqui hic non potest præsumi spontanea & tacita ratificatio: quia contraria protestatio assidua, & detentio contra eius voluntatem facta, obstat; multoque minus potest præcipi iure, vt in tali casu præsumatur ratificatio: ergo illa dispositio Concilij ad hunc casum non extenditur; quia solum pertinet ad casum, in quo est præsumptio Iuris, & de iure, hoc est, vbi sunt illæ circumstantiæ, ex quibus Ius præsumit, & præcipit vt Iudex præsumat tacitam ratificationem.

Ad Tertium: Respondeo, Restitutionem huiusmodi pertinere ad solum Summum Pontificem: quia est remedium extraordinarium concessum contra dispositionem Iuris communis: ergo solum ex plenitudine potestatis Principis prouenire potest, qui solus est supra Ius commune, & solus potest remedia contra Ius concedere. Idem cernitur in civilibus: solus enim Princeps restituit in integrum contra prescriptionem, & contra sententiam, quæ lapsu decem dierum, transit in rem iudicatam. Confirmatur: Quia solus Pontifex potest dispensare in dispositione Concilij vniuersalis. Atqui hoc remedium non potest conferri absque tali dispensatione: quia Concilium præcipit talem non audiri. Vtrum Pontifex concesserit illud Illustrissimo D. Nuntio, me latet. Certè non est inter potestates eius ordinarias. Sed, vt dixi, nõ puto esse opus in præsentī casu hoc remedio.

CASVS XI.

Titius adolescens XVI. annorum edidit professionem extortam à matre & sorore, à quibus pendebat, metu subtraCTIONIS alimentorum, & subsidiarum qua ad vitam sunt necessaria. Ante professionem sepe protestatus est se nolle profiteri, & potius fugam inturum. In ipsa professione, quam emisit absque animo sese obligandi, prorupit in lacrymas. & postridie iterum protestatus est se inuitā edidisse professionem. Notarius tamē professioni assilens scripsit metum non interuenisse.

QVÆRITVR, An professio illa sit valida?

CONSIDERATA specie facti, sentio hanc professionem ob duplicem rationem fuisse irritam & nullam. Prima ratio est, Quia professio Religionis debet esse libera, non coacta, non metu graui extorta: metus enim grauis irritam reddit professionem; vt patet Cap. Perlatum. Cap. Abbas.

De ijs

De ijs quæ vi metusue causa: estque communis Theologorum & Canonitarum sententia. At hæc professio non fuit libera, sed coacta, & graui metu extorta. Quod probatur primò, quia metus subtractionis alimentorum, & subsidiorum quæ ad vitam sunt necessaria, est metus grauis, secundùm omnes Doctores: qui metus hîc intercessit, & incussus fuit à sorore & matre, à quibus pendebat iste adolescens, ad extorquendam professionem; vt narratur in specie facti. Secundò, Metus amissionis maioris partis bonorum censetur grauis, & sufficiens ad irritandam professionem & matrimonium, iuxta communem Doctorem sententiam. Atqui multò maior censetur metus subtractionis alimentorum ad vitam necessariorum: ergo non est dubitandum quin sit sufficiens ad professionem irritandam. Tertio, In metu spectanda est conditio personæ cui incutitur, v.g. litne senex, femina, puer, qui se alia ratione iuuare non possunt: dicitur enim grauis iuxta qualitatem personæ, vt tradunt Doctores: Nauar. cap. 22. Enchir. num. 51. Sotus lib. 7. de Iust. quest. 2. art. 1. ad 2. & alij. Sed is de quo agitur, erat puer; nec sciebat qua ratione subsidio matris & sororis quæ nomine matris illum alebat detractio, posset viuere. Vnde apparet hunc metum, quem concepit, fuisse valdè grauem: quomodo enim puer huiusmodi asiduis minis non grauius percelleretur? Idem confirmant lacrymæ, in quas, in ipsa professione prorupit, & tot præuij renifus, & obliuaciones. Si hic metus non est sufficiens ad irritandam professionem, sanè magna parentibus patebit fenestra vt hac ratione in monasteria liberos suos intrudant, nec vllum erit contra hanc iniuriam remedium, quæ etiam in detrimentum & euersionem Religionum redundabit. Quorsum ergo Canones qui volunt professionem esse liberam, & inualidam esse iubent professionem metu extortam? aut de quo tandem metu loquuntur?

Secunda ratio, ob quam ista professio cenferi debet irrita, est, quia ei videtur absolute defuisse consensus. Nam adolescens iste sapius testatus fuit, non obstantibus omnibus minis & importunis deprecationibus sororis, & hortationibus Prioris, se nolle profiteri, & potius fugam initutum: idem paulò anteprofessionem matri & sorori testatus est, obfirmato animo persans in hoc proposito: ergo præsumendus est in ea voluntate permanfisse, & non animo se obstringendi verba professionis edidisse. Cum enim constat de protestatione voluntatis, adhuc præsumitur nolle: Cap. Lorbarius 3 r. q. 2. & l. Si quis, 3. de Legibus. Idem confirmant lacrymæ quas in ipsa professione fudit: item ea declaratio qua posttridie rursus idem testatus est, vt ipse narrat. Imò in specie facti expressè dicitur, quòd, cum instante professione amici eum obseruarent ne posset fugere, vt sapius prædixerat se facturum; & minis sororis ac matris, Priorisque illicijs, accedentibus diuersorum exhortationibus tandem cessisset, quia euadere nõ poterat, professionem emisit absque animo se obligandi. Defuit itaque consensus essentialiter necessarius.

Dices, Metus grauis non reddit irritam professionem, nisi sit iniuste incussus. At hic metus non fuit iniuste illatus; quia soror non tenebatur illum alere.

Respondeo, Et si soror non tenebatur lege iu-

stitia eum alere, tenebatur tamen lege charitatis, saltem eatenus ne incideret in grauem necessitatem. At minabatur se illum ita deserturam, vt sineret inedia perire; qua in re erat iniuria, secundùm multos Doctores. Deinde saltem ex parte matris erat iniuria, cuius nomine soror hæc omnia faciebat. Nec refert quod Notarius assisistens scripserit metum non interuenisse, si contrarium ritè probetur.

His igitur consideratis, & alijs, quæ in hanc sententiam dici possent, puto hanc professionem non fuisse validam.

CASVS XII.

Titius edidit professionem precibus importunis & metu reuerentiali extortam. Antè exactum quinquennium caput reclamare: sed precibus maternis adductus priorem professionem ratificauit.

Quæritur, An possit iterum reclamare, & audiri?

Respondeo Primò, Prima professio Titij si solum precibus importunis, & metu reuerentiali fuit extorta, nec intercesserunt graues minæ, fuit valida saltem in foro externo. Ratio est, quia metus reuerentialis cum importunis precibus non censetur in foro externo metus grauis cadens in virum constantem: ac proinde non iudicatur habere sat virium ad irritandum matrimonium vel professionem.

Si tamen accessissent graues minæ, vt si parentes dixissent, Nunquam amplius intrabis in domum meam: nunquam videas faciem meam &c. valdè probabile est etiam in foro externo censendam professionem inualidam, si ex vi talis metus secuta est. Quia metus reuerentialis vnà cum minis huiusmodi, æquiualeat metui graui, vt rectè docet Sancius lib. 4. de Matrim. disp. 6. Dico, si ex vi talis metus professio secuta est; quia in proposito casu non videtur secuta ex metu, sed ex libera voluntate, vt narratur. Quod si verum est, professio erit valida. Et sanè ita videtur iudicandum in foro externo, si ex ipsiusmet profitentis testimonio probetur.

Respondeo Secundò, Si post primam professionem ante exactum quinquennium cepit reclamare, poterat & debebat audiri. Verùm non perfitit in reclamatione, sed cogitauit de ratificanda priore professione.

Respondeo Tertio, Etiam si prima professio fuisset inualida, videtur tamen omnino ratificata per secundam, quæ videtur omnino liberè facta. Nam preces maternæ non æquiualeant metui graui, nec habent vim irritandi professionem. Accedit quòd implet Titius publicè testatus sit se liberè, & non coactè ratificare priorem professionem.

Respondeo Quarto, Si tamen re vera metu reuerentiali ne contristaret matrem, neue illam in acerbum luctum conijceret, secundam professionem emisit; non est improbabile posse reclamare, & causam Ordinario ac Superiori cognoscendam relinquere. Verùm non video qua ratione solidè eius professio possit in foro externo irrita pronuntiarì. Accedit quòd videatur non posse audiri, nisi prius restituatur in integrum; cum priorem recla-

Has fuit coacta graui metu.

In metu spectanda est persona cui incutitur.

Ab incommodis.

28 Defuit consensus.

29 Metus hic fuit iniuste incussus.

Testimoniis Notarij inuulid.

Professio inualida ratione metus reuerentialis.

30 Metus reuerentialis non irritat Professionem in foro externo.

Nisi graues minæ accesserint.

Preces maternæ non æquiualeant graui metui.

rem reclamationem non sit profectus, & interea elapsum sit quinquennium. Quare omnibus consideratis videtur hoc frustra tentaturus.

CASVS XIII.

Professio inualida ratione metus reuerentialis.

Titius dimisso Religionis sua habitu apud Iudicem in foro externo contendit irritam suam esse professionem, utpote metu reuerentiali extortam: non potest tamen iuratis testibus eum metum probare. Adit praterea se ante requisitam aetatem vouisse.

QVÆRITVR, Quid hic Index statuere debeat?

32

ADmodum Reuerende Domine. Non erat necesse huc mittere: habes isthic viros praeclaros qui quaestioni proposita possint satisfacere, qui & coram melius possunt cognoscere de quibusdam circumstantijs, quae ad rem pertinent. Quia tamen meum quoque iudicium desideras, breuiter aperiam quid sentiam. Negotium videtur consistere in tribus quaestionibus. Prima est, Vtrum metus reuerentialis satis sit ad irritam reddendam professionem. Secunda, An satis sit probatum in praesenti casu hunc metum interuenisse. Tertia est, An satis probatum sit defuisse professioni iustam aetatem, quam Concilium Tridentinum requirit.

Probabile est ex metu reuerentiali posse irritam declarari professionem à Iudice.

Quod ad Primum attinet, Probabilis est sententia metus reuerentialem irritam reddere professionem: quam tradit Nauarrus multis locis, praesertim in Enchiridio c. 22. n. 51. & Comment. 2. de Regul. n. 31. Idem docent multi Doctores quos citat Couar. in 4. decretalium cap. 3. §. 6. n. 7. vbi dicit hanc sententiam esse communem. Et quamuis contraria sententia sit verior, tamen quia illa est probabilis, etiam in foro externo eam Iudex sequi potest, vt docet Nauar. c. 22. n. 51. praesertim quando id iudicat expedire ob varias circumstantias concurrentes.

33

De Secundo, est maior difficultas: Non enim videtur satis probatus ille metus reuerentialis vt in foro externo possit ferri sententia declaratoria irritae professionis, vt D. Tua facile potest aduertere. Qua in re etiam seruandum est quod praescribit Concilium Trident. sess. 25. c. 19. de Reform. regul. vbi statuit, Vt quicumque regularis praetendit se per vim & metum ingressum esse Religionem, aut ante debitam aetatem professum, non audiatur, nisi causas quas praetenderit, coram Superiore suo & Ordinario deducat: quod si ante habitum sponte dimiserit, nullatenus ad allegandam quamcunque causam admittatur, sed ad monasterium redire cogatur, &c. Hoc tamen Doctores ita intelligunt, vt non sit admittendus ad probationem, nisi habitum resumpserit. Hanc formam iudex inferior seruare debet, alioquin sententia ipsius non erit valida. Testes etiam debent esse iurati, vt in alijs causis grauib; hic autem nullos testes iuratos video. Si res ageretur in solo foro interno, non haberet magnam difficultatem: quia credi posset reo asserenti se metu compulsulum vouisse. Sed in foro externo illi in suum fauorem non creditur propter praedudicium tertij, nempe monasterij, & propter scandalum.

34

Quod ad tertium attinet, nullo modo probatus est aetatis defectus, vt oportet; imò ex pro-

bationibus potius colligitur aetatem fuisse legitimam &c.

Ex quibus dicendum videtur rem esse plenius indagandam, vt per sententiam liberari possit.

CASVS XIV.

Petrus filius Presbyteri emisit professionem in Ordine Mendicantium priusquam ederetur Constitutio Sixti V. qua eiusmodi ad professionem inhabiles redduntur.

Professio filij Presbyteri ante constitutionem Sixti V.

QVÆRITVR Primò, An illa professio per hanc constitutionem irritetur?

QVÆRITVR Secundò, An possit ipse inuitu expelli ab Ordine, vel vltro ab eorecedere?

QVÆRITVR Tertio, An egeat dispensatione super irregularitate proneniente ex defectu natalium?

QVÆRITVR Quarto, An possit promoueri ad Doctoratum in Theologia?

AD Primum: Respondeo, Professionem filij Presbyteri in ordine Mendicantium factam bona fide ante Constitutiones Sixti V. editas A. Dom. 1587. & 1588. quarum prior sic incipit: Cum de omnibus Ecclesiasticis Ordinibus, fuisse validam, Ratio est, quia ante Sixtum V. nullum erat ius, nec vlla etiam constitutio Monastica in Ordine Mendicantium, quae huiusmodi redderet inhabiles ad professionem. Quinimò Iura huiusmodi filios inuitant ad Religionem concessio priuilegio ordinationis, Cap. 1. De filijs Presbyterorum. Constitutio autem Sixti V. reddens huiusmodi inhabiles ad Religionem, praeterquam ad statum laicorum, multis annis post (vt in casu supponitur) edita est; ac proinde non potest irrita reddere quae antè legitime sunt facta; nec enim disponit in praeterita, sed in futura. Imò statim post, per Gregorium X I V. fuit ferè tota reuocata; qui solum addit, Tunc non posse illegitimum ad Religionem admitti, quando pater eius ante vel post natiuitatem eius in eadem est professus. Accedit, quod qui bona fide nesciens se filium Presbyteri, professus est, non possit villo modo ob hoc puniri aut molestari; quia nemo sine causa puniri debet.

Sixtus V. reddidit filios Presbyteri inhabiles ad Religionem.

Gregorius XIV. moderatus est.

Ad Secundum: Respondeo, praedictum Religiosum ante dictam Sixti V. constitutionem professum, nullo modo posse ab praedicta Religione expelli, cum sit legitimus illius Religiosus; nec quidem quam commiserit cur tam grauis poena in illum possit statui. Duæ enim tantum sunt causae cur quis à Religione possit expelli; nempe si vel non sit verus Religiosus, ac proinde ius non habeat in ea manendi: vel commiserit aliquod flagitium expulsionem dignum; quorum neutrum hic inuenitur.

Non potest a Religione expelli.

Pari modo non potest praedictus Religiosus instituto suo deserto tanquam Sacerdos secularis viuere: esset enim verus apostata & excommunicatus.

Neque ipse à Religione abire.

Ad Tertium: Respondeo, eiusmodi Religiosum nulla egeat dispensatione super irregularitate ob defectum natalium. Nam communis sententia Theologorum est iure communi dispensari per

Non eget dispensatione super irregularitate. profef-

professionem, seu per ingressum quo fit verè Religiosus, Sotus d. 25. q. 1. a. 3. Richardus eadem dist. a. 4. q. 3. Siluester V. Irregularitas n. 15. §. Vigesimo queritur. Barthol. Fumus V. Irregularitas n. 88. Angelus V. Irregularitas sub finem. Idem passim tenent Canonistæ cum Glossa in Cap. 1. de filijs Presbyterorum, & in Cap. 2. de Apostat. Vide Couarruiam Clementina Si furiosus. 1. p. §. 2. num. 6.

Ad Quartum: Respondeo, Eiusmodi Religiosum posse promoueri ad Doctoratum in Theologia, quia non est prælatura vel dignitas ad quam illegitimi reddantur inhabiles: nec vllum lus est quod defectum natalium faciat impedimentum Doctoratus. Doctoratus enim non est beneficiû ecclesiasticum, sed testimonium eruditionis cum potestate publicè docendi.

CASVS XV.

Antonius natus ex solario & soluta, receptus est in monasterium, & ad professionem admissus tempore Sixti V. post editam supra dictam constitutionem de illegitimis, ignarus eiusdem constitutionis, à Superiore similiter ignaro.

Quæritur Primò, An ille titulo Religionis factus Sacerdos possit relicto monasterio redire ad seculum, vti pote cuius professio fuerit inualida & nulla?

Quæritur Secundò, An, Si professio illa fuisset inualida, posset Superior illi inuitum eicere?

39 Ad Primum: Respondeo, Probabile esse professionem irritam fuisse, ac proinde illum posse ad seculum redire, sed seruata ordinatione Concilij Tridentini sess. 25. c. 19. iuxta explanationem & limitationem Nauarri Comment. 4. de Regularibus sub finem.

Mihi tamen non minùs probabile videtur professionem validam fuisse, si in illis locis constitutio Sixti publicata non fuit. Primò, Quia id magis æquitati naturali consentaneum; præsertim cum nõ fuerit neque inhabilitas in persona admittenda, neq; defectus in potestate admittentis: sed solum omisso cuiusdam solennitatis in modo admittendi. Si dicas defuisse consensum necessariû, nempe Capituli. Respondeo, hunc adfuisse implicitè in consensu Superioris, quod potest videri sufficiens positus illis alijs circumstantijs.

40 Secundò, Quia Pontifex expressè loquitur de ijs qui post publicationem presentis constitutionis in futurum recepti fuerint aliter quàm præscribitur. Hoc autem satis probabiliter intelligi potest de publicatione facta in locis Regularium, saltem aliquibus illius diocesis. Primò, quia Pontifex cum bis terue significasset hæc vim habere post publicationem, sub finem quasi inferendo & continuando suam intentionem ait; Quocirca per Apostolica scripta mandamus Cardinalibus & locorû Ordinarijs, vt curent presentes litteras publicari: Cardinales quidem in locis Regularibus sua protectionis; Ordinarij verò in locis Regularibus suarû ciuitatum & districtuum; & curent eas perpetuò seruari. Videtur itaque supra loqui de hac publicatione; & post hanc demum curandû vt seruetur. Secundò, Quia

Pontifex statim post publicationem, vult omnia aliter facta esse irrita, & incurri penâ excommunicationis: atqui valdè durum esset statim post publicationem Romæ factam, per totum orbem omnia aliter facta censerî irrita, & tot bonos viros sanctissimè admissos, sine vlla culpa, cum magna infamia eicere, & secularibus proponi ridentos. Confirmatur, quia par non est vt Constitutio quæ seruari non potest, vim habeat: sed hæc non potest statim vbique seruari; quia non potest statim innotescere: ergo par non est vt vbique vim habeat. Vnde in omni constitutione solet sufficiens tempus assignari, quo moraliter possit passim in omnium notitiam deuenire. Et quamuis in legibus irritantibus fortasse non sit absolutè necessarium, tamè quando magnum sequeretur præiudiciû alteri parti ex rescissione contractus, debet secundum rectam rationem sufficiens tempus assignari vt possit innotescere: vti videmus Ecclesiam in decreto Matrimonij sess. 24. cap. 1. & in alijs fecisse. Hinc colligo illud, Post publicationem, intelligendum de publicatione in locis Regulariû.

Tertiò, Quia si leges reuocatoria priuilegiorum, non censentur habere vim nisi promulgata non solum in provincia, sed etiam in diocesi, vt docet Sotus l. 1. de Iustitia q. 3. a. 4. & multi alij; idque propter incommoda quæ aliquin sequerentur: multò minùs obligabunt leges reuocatoria Iuris communis, vel quasi naturalis, quod quibus antè habebat vt admitteretur ad Religionem, & quòd Superior habebat vt admitteret; cum grauiora incommoda sequantur. Quartò, Quia in huiusmodi legibus valdè exorbitantibus & duris, facienda est mitior interpretatio si verba patiantur; imò interdum contra intentionem legislatoris secundum verborum proprietatem.

Ad Secundum: Respondeo, Etiam si professio illa fuisset inualida, Superior tamen non posset illum inuitum eicere, si alioquin sit idoneus, seque disciplina accommodet. Ratio est, quia quòd professio valida non sit, factum est per iniuriam Superioris, qui non ita illum admisit, sicut ex officio tenebatur admittere. Vnde ex hac inualiditate fundata in ipsius iniuria, non potest sibi vindicare ius expellendi illum.

Deberet tamen illo casu prædictus illegitimus iterum profiteri expressè. Sed posset id omnino secreto fieri, si res sit occulta: & tunc videtur antiquum locum posse retinere; non enim tenetur cum sui infamia id proflare. Si tamen passim notum sit, debet ita profiteri vt conlet, & consequenter locum postremum tenere. Absolutè tamen si iste mansurus est, debet rursus profiteri, saltem priuatim, vt tollatur potestas egrediendi. Nam contraria sententia est valdè probabilis, & per illam habet potestatem egrediendi.

CASVS XVI.

Sixtus V. Anno Domini 1587. edidit Constitutionem, que incipit, Cum de omnibus Ecclesiasticis Ordinibus, quam renouauit Anno 1588. nouâ Constitutione, que incipit, Ad Romanum spectat Pontificem. quibus Constitutionibus præcipit ne quis ad habitum vel professionem in quocumque

41
Leges Reuocatorie Iuris communis sunt odiosa.

42
Si idoneus est, non posset inuitus eici.

Iterum tamen deberet Professionem omittere.

Professio inualida defectu informationis.

38
Est capax Doctoratus in Theologia.

Professio illegitimi post constitutionem Sixti V.

Probabile est Professionem esse validam.

40
Publicatio Bullæ Sixtinae debet fieri in locis Regularium.

cumque Ordine Regulari admittatur, nisi ceria praemissa informatione de aetate, moribus, parentibus &c. sub pena nullitatis tam receptionis, quam professionis. Titius conuenitur in sua receptione, & professione hanc informationem non esse seruata.

QVAERITVR Primò, An hac professio fuerit valida?

QVAERITVR Secundò, Ad quos hac informatio deferri debeat?

QVAERITVR Tertio, An hac informatio requiratur iuridicam depositionem, seu testium iuramenta?

43

AD Primum: Respondeo, Si nulla informationes vel notabiliter non sufficientes habitae fuerint de admittendis, videtur Sixtina constitutio plane locum habere. Quia in declaratione statuit professionem esse nullius roboris, si non fuerit seruata forma ab ipso in institutione praescripta. Porro ea forma praescribitur ut iuuenes 16. annis maiores, aut viri adulti, non possint recipi in aliquam Religionem, nisi prius de eorum parentibus, patria, antea vita & moribus diligenter inquiretur. Et ex accurata informatione, & fide digna relatione compertum & exploratum sit, eos non esse reos aliquorum criminum; vt sunt homicidia, furta, latrocinia, vel alia similia, vel reos aut suspectos existere, vt propterea damnati sint, vel damnari formident: denique ingenti ere alieno supra vires facultatum suarum grauatos, vel reddendis rationibus ita obnoxios, vt ex huiusmodi causa his vel molestia eis iam illata sit, vel timendum sit ne inferatur. Nisi denique constet ipsos non humanam aliquam ratione, sed tantum pietatis & deuotionis feruore, vitam religiosam sponte & ex animo elegerunt: deque his omnibus in Generali vel Prouinciali Capitulo indubitata fide facta, tam Superioris, Generalis, seu Prouincialis, quam Definitorum consensu approbati, ad habitum Regularem admissi fuerint.

Qua ante professionem maxime inquirenda.

Sufficit moralis certitudo seu cognitio personae antea habita.

44. Hac informatio deferri debet ad omnes confessiones in admissionem.

Itaque forma requiritur vt ante admissionem ad habitum, fiat Diligens inquisitio de antea vita & moribus &c: cui inquisitioni aequiparatur cognitio & moralis certitudo antea habita ex longa conuersatione &c. Item requiritur vt sit compertum ex accurata informatione & fide digna relatione, eos non esse criminosos &c. Quare si informationes sint notabiliter insufficientes, ita vt persona non sit satis perspecta quoad mores, & ea quae hic praescribuntur; videtur admissio & secuta professio esse nullius roboris, vt in declaratoria habetur.

Ad Secundum: Respondeo, Si haec informationes non fuerint delatae ad eos, ad quos iuxta Sixtinam oportebat; sed solum ad magistrum Nouitiorum, non est seruata forma in re notabili. Illi enim debent ante omnes informari, & sufficientem notitiam habere, quorum est consentire & admittere. Finis quidem Sixtinarum est arcere defectuosos; sed inde non sequitur formam, si non seruetur, solum irritam reddere professionem defectuosorum; quia praescribitur forma generalis seruanda cum omnibus; quam (ne vilo casu defectuosi admittantur) vult ita seruari, vt semper professio sit irrita, si non seruetur. Hac enim seue-

ueritate vult Superiores cogere, ne vnquam in ea seruanda fiant negligentiores.

Illam verba, Declaramus eos, &c. in Sixtina secunda edita Anno 1588. quae incipit, Ad Romanum spectat Pontificem §. 12. manifestè accipienda de omnibus, qui post sextum decimum aetatis annum habitum susceperint, etiam si non sint criminosi, vel rationibus reddendis obnoxii. Similiter & ista, & eorum, vt patet totum textum expendenti: Nam in principio 12. illius §. Quod autem pertinet, indicat aperte se loqui de professione omnium illegitimarum; & eorum qui maiores sunt sedecim annis. Vnde non video quomodo illud, eorum, possit restringi ad criminosos, vel alios Bullae impedimentis obnoxios.

Ad Tertium: Respondeo, Sufficiens informationum quam Sixtina requirit, non postulat iuridicas depositiones, aut iuramenta testium, aut Notarij operam; sed sufficit vt a viris fide dignis habeantur; ita vt re humano modo certam reddant, & vt Sixtina loquitur, plenam fidem faciant. Vnde etiam non puto requiri subscriptionem aut scripta vlla: quia hoc non exprimitur.

45. Non requiritur iuridica depositio &c.

CASVS XVII.

Titius inualidè professus, post quinquennium non reclamauit, neque potest obtinere a suis Superioribus licentiam petendi à Pontifice restitutionem in integrum vt causam suam legitimè queat deducere.

Inualidè professus fugam meditatus.

QVAERITVR, Quo remedio sibi possit Titius consulere: & quomodo interim à suis Superioribus haberi possit ac debeat?

R Euerende Pater. Accepi litteras tuas bene longas, quibus tuas afflictiones exponis; quae me permouerunt vt etiam si nesciam quis sis, aut cuius Ordinis, responderem: charitas enim & causa aequitas id postulare videbantur. Itaque procedam per propositiones.

46

I. Supposita professionis tuae nullitate ob impedimenta per Sixtum V. statuta, sicut scripto tuo proponitur, oportebat te reclamare intra quinquennium à die professionis tuae computandum; & tunc potuisses audiri iure ordinario, deducendo causas coram Episcopo & tuo Superiore; vt patet ex Concilio Tridentino sess. 25. cap. 19. de Regularibus.

II. Si post quinquennium elapsum quis reclamet, non potest audiri iure ordinario; sed opus est restitutione in integrum, quam solus Summus Pontifex concedit. Quia praesumitur praesumptioe iuris & de iure infra illud tempus ratificasse suam professionem.

Non reclamans ante quinquennium elapsum eget restitutione in integrum.

III. Si tamen impedimentum esset perpetuum, vt in praesenti casu allegatur, non opus esset restitutione, sed posset, & deberet iure ordinario audiri ab Episcopo loci & suo Superiore: & probato impedimento deberet declarari liber, & sui iuris, habituque exui. Ratio est, quia hic cessat praesumptio ratificationis. Stante enim impedimento perpetuo nulla ratificatio potest esse valida.

Excipit Anacasmus.

IV. Idem probabile est cum ex ignorantia vel metu non reclamauit: sed tunc ipsa ignorantia & metus deberent probari.

V. His cessantibus, Superiores talis Religiosi possunt cum illo agere, cumque coercere tanquam suum

suum subditum & verum Religiosum, eumque punire si delinquit; quia merito vna cum Concilio Tridentino praesumunt illu esse Religiosum.

47
Recursus ad Pontificem non potest impedi ad Superiorem.

VI. Si tamen ille velit recurrere ad Sum. Pontificem vel Eminentissimos Cardinales vt impetret restitutionem in integrum ad agendam legitime suam causam, Superiores non possunt impedire: quia Iure naturae & Gentium quilibet inferior ius habet, praesertim in re tanti momenti, recurrenti ad supremum Superiorem. Imò si ad hoc opus esset fuga, posset fugere, etiam dimisso habitu si esset necesse, modò caueat scandalo, mentem suam postea saltem per litteras explicando.

VII. Impetrata restitutione à Summo Pontifice, posset etiam obtineri vt Illustrissimo Nuntio Bruxellae causa committatur, adiuncto ei Superiore illius Religiosi, vel sine illo, prout suae Sanctitati videretur. Sine autem restitutione, & tali commissione per Summum Pontificem facta Nuntius se non potest immiscere.

48
Destitutus omni auxilio potest fugam capessere.

VIII. Si restitutio & licentia agendi non posset obtineri, Religiosus ille posset fugam capessere, & redire ad saeculum, modò scandalo caueat. Quia cum non sit verè Religiosus, nec velit esse, nullo iure obligatur in conscientia perpetuò in Religione manere; nec quisquam illum ad hoc potest cogere, vt rectè docet Nauar. de Regular. Comment. 4. n. 77. & 78. Sanchez lib. 7. de Matrim. p. 253. Vide lib. nostrum 2. de Iust. dub. 7. n. 65. &c.

IX. Ille tamen Religiosus quamdiu non potest se expedire ab Ordine, potest absolui, & frui alijs priuilegijs: quia praesumitur Religiosus donec contrarium per sententiam declaretur; quae praesumptio sufficit ad Iurisdictionem: caeque de re nullus debet esse scrupulus. De hoc postremo latius agitur Casu sequenter.

CASVS XVIII.

Sixtus V. induxit quaedam impedimenta irritantia professionem. Quidam bona fide cum tali impedimento professionem emisserunt eo tempore quo illa Constitutio vigorem habebat.

QVÆRITVR Primò, An illa professio maneat perpetuò irrita, donec eam ratificauerint?

QVÆRITVR Secundò, An Superiores possint & debeant sic irritè professos, tractare vt suos subditos in administratione Sacramentorum, correctione, promotione ad Sacros Ordines, & Superioratum &c?

QVÆRITVR Tertio, An Superior teneatur taliter professos inducere ad iterandam validè professionem: Et si illi id nolint, possint interim vis priuilegijs Religiosis?

49
Inualidè professi nisi ratificent professionem, nullo tractu temporis sunt professe.

AD Primum: Respondeo, Professio eorum qui habuerunt tale impedimentum irritans inductum à Sixto V. facta eo tempore, quo illius Constitutio vigorem habuit, fuit irrita: vnde nisi cessante impedimento eam ratificauerint, manet irrita in hunc diem. Quia Non firmatur tractu temporis quod ab initio Iure non subsistit, Regula, Non firmatur. De Reg. Iuris in 6. Non ratificatur autè eorum Deo & in foro conscientiae, nisi quis sciens

eam fuisse inualidam, vel saltem ea de re dubitans, nihilominus velit eam firmam esse, & se de nouo Deo obstringere, vt ei in Religione perpetuò feruiat. Vel certè nisi expressè intendat de nouo obligari, etiam in euentum quo fuisset inualida: Vt cum quis ita secum statuit: Etiam si mea professio fuisset inualida, tamen ex hoc tempore cupio illam esse validam, & quantum in me est illam iterum coram Deo renouo & emitto.

Hinc sequitur, eos qui sic nulliter professi fuerunt, neque professionem suam debito modo ratificauerunt, non esse verè Religiosos; ac proinde cessante scandalo posse egredi, & viuere in saeculo. Ita Nauar. Commentar. 4. de Regul. in fine. Sanchez lib. 7. de Matr. disput. 37. n. 11. Henriques lib. 11. de Matrim. cap. 6. in Comment. finali. Emanuel Sà. V. Religio. n. 71. quod intellige, quando non sperant se posse obtinere licentiam egrediendi, eò quòd desit eis probatio, vel quia ob elapsum quinquennium non audientur: alioqui debent vt ià à Concilio Trident. sess. 25. c. 19. de Regul. praescripta.

Quare semper possunt redire ad saecula.

Ad Secundum: Respondeo, Superiores talium professoru possunt & debent eos tractare vt suos subditos, audiendo eorum confessiones, & Sacramenta eis ministrando, itè corrigendo, puniendo. Possunt etiam ad Ordines & Superioratum promoueri. Ratio est, quia si quinquennio à professione in Religione manserint, nec reclamauerint intra illud tempus; nec etiam cessante impedimento post quinquennium, manentes per aliquot annos impedimento sublato absque reclamazione, censentur in foro externo tacitè ratificasse suam professionem: ac proinde à Superiore haberi debent pro veris professis, & vt tales in omnibus tractari. Nam Concilium Trident. statuit illud quinquennium, vt, nisi interea reclamant, praesumantur professionem suam tacitè ratificasse: & idcirco non audiantur postea, sed habeantur veri Religiosi.

50
A Superiores possunt & debent haberi vt veri professi.

Si tamen illi se opponerent suae professioni, & dicerent se nunquam suam professionem ratificasse, nec velle ratificare, non expediret eos mittere ad Ordines, aut promouere ad munus Superioris: quia etsi praesumantur esse Religiosi, tamen ipsi manifestè declarant se animo non esse Religiosos, nec velle esse, imò se cogitare de abitu: qui autè animo Religiosus non est, nò est promouendus, nisi animum mutet; vt per se notum est. Deinde, quia tales in foro externo non praesumuntur esse in bono statu, sed tendere ad apostasiam: nam praesumuntur esse Religiosi. Nec refert quòd Superior priuatim credat illos verum dicere, & re vera non esse Religiosos, ac proinde eos esse in bono statu etiam si egrediantur: Quia etiam si hæc priuata scientia vel credulitas Superioris satis sit, vt bonam conscientiam permittat talem subditum celebrare, & vti Ordine accepto: non tamen sufficit vt promoueat illum ad Ordinem sacrum accipiendum, eò quòd desit illi animus Religionis. Idè dico de officio Superioris: In Religione enim non debent ad Ordines sacros vel Superiorum munera promoueri, qui affirmant se non esse Religiosos, nec animum ad Religionem habere, quantumuis putètur esse in bono statu, & veru dicere.

Non tamen debet mitteri ad Ordines, nisi non sint professi ratificati.

Ad Tertium: Respondeo, Superior non tenetur (per se loquendo) taliter professos inducere ad iterandam professionem, vel ad eam, quam olim fecerunt,

Neque debent fieri Superiores

Non tenetur Superior illos inducere ad professionem iterandam.

52 Meditantes fugam non possunt ordinari priuilegio Religionis.

Neque ferre uocem in Capitulo

Neque a referuatis absolui.

Neque se amittere ijs, quae Ordini sunt propria.

fecerunt, ratificandam: nullum enim Ius id praecipit, & saepe accidere potest ut no expediat illos ratificare. Imo illi non tenentur eam ratificare, sed possunt expectare commodum tempus fugae.

Vtrum vero interea dum nolunt professionem ratificare, & fugam meditantur, possit ordinari, & frui priuilegijs Religionis, quibus absoluitur Religiosus a referuatis, & liberatur a uotis, &c. vide Sancium lib. 7. de Imped. Matrim. disp. 37. q. 5. ubi fuse & eruditè hoc prosequitur. Summa est, illos non posse ordinari priuilegio Religionis, sed debere id defugere quantum possunt absque nota infamiae. Sunt enim saeculares, ac proinde egēt litteris dimissorijs suorum Episcoporum, & titulo patrimonij vel beneficij.

Similiter non possunt ferre suffragium in Capitulo, nec acceptare munus Superioris, sed debent haec detrectare, & recusare quantum possunt sine infamia. Si tamen ex detrectatione & recusatatione infamiae nota eis impenderet, quam aliter non possunt effugere, sine culpa possent ita admittere.

Pari modo non possunt absolui a referuatis a Confessario Ordinis, nisi eo modo quo quilibet saecularis ab eodem Confessario absolui posset.

Itaque etiam si Superior in eis regendis procedere debeat secundum praesumptionem fori externi, & agere cum illis tanquam cum uiris Religiosis: tamen ipsi in omnibus procedere debent secundum iudicium fori interni & conscientiae, habendo se pro non Religiosis, & defugiendo ea quae Religiosorum sunt propria, quantum fieri potest absque scandalo & nota infamiae: Nisi uelint suam professionem ratificare; ad quod tamen absolute non sunt obligandi. Tenentur tamen illam ratificare, vel habere animum fugiendi oblata comoda occasione: ut bene docet Sancius supra.

CASVS XIX.

Professio inualida subdito ignorata.

Superior aduertit alicuius subditi professionem fuisse inualidam.

QVAERITVR, Vtrum hunc defectum subdito debeat patefacere? vel quomodo se habere debeat?

53

Respondeo, Si Superior successu temporis aduertit alicuius professionem fuisse inualidam, non semper tenetur id subdito indicare: ut si uideat illum bene contentum, & speret perseverantiam, vel si ex manifestatione metuat grauia incommoda. Fieri tamen potest ut tales sint circumstantiae, ut teneatur ei indicare: ut si Ordini impenderet inde aliquod graue incommodum &c.

Expedit benignè agere cum illo subdito: & totum negotium cum Episcopo conferre. Non puto uia aut aliqua uia aspera utendum; nisi quando constat quinquennium illius cucurrisse; nec causam amplius ad Ordinarium pertinere: quod hic sanè non constat. Nam in Sixtina secunda statuitur: *Ut nec tacita quidem professio inducitur intelligatur si in receptione constitutionis forma seruata non fuerit.* Per quod uidetur elidi omnis praesumptio ratificationis intra quinquennium; & consequenter ei, qui sic admissus, non ecurrit quinquennium. Unde posset iure Ordinarij audiri,

CASVS XX.

Titius Religiosus Professus multa allegat, quibus ostendit Professionem suam esse inualidam.

Quid agendum cum uolente discedere?

QVAERITVR, Quomodo in eo casu se geret Superior?

54

Respondeo, Si uera sunt coram Deo quae Titius allegat, potest cessante scandalo discedere, & redire ad saeculum; ut docet Nauar. Comment. 4. de Regul. in fine. Superior tamen non potest illum auctoritatuè dimittere, ut constat ex Concilio Trident. Ea enim res deberet deduci coram Ordinario. Quod si elapsus est quinquennium a die professionis, iam excidit omni iure reclamandi, nec illi spes a foro externo. Si tamen persona Religioni esset noxia, posset Superior se habere permissiuè, id est, non se opponere uolenti discedere. Imò si multum esset noxius, nec speraretur correctio, posset illum expellere. Tenetur autem ille, si uera sunt quae allegat, vel professionem suam ratificare, vel discedere. Ne autem sit scandalum, deberet ire ad loca, ubi est ignotus. Imò potest Superior ei dicere, si uera sunt quae allegat, Posse ipsum discedere, ita tamen ut caueatur scandalum.

CASVS XXI.

Hospitale est Fratrum & Sororum simul uiuentium qui se pro Religiosis habent, & passim a populo tales habentur, quorum praedecessores solebant profiteri Regulam S. Augustini; modernum uero iam pridem illam Regulam relicta, nouam quandam Regulam assumpsissent, quae non est approbata a Sede Apostolica.

Professio inualida defectu regulae approbatae.

QVAERITVR Primò, An sint ueri Religiosi? QVAERITVR Secundo, An relicto hospitali, ad saeculum & Matrimonium transire possint? QVAERITVR Tertio, An Institutum istud ab Episcopo extingui queat?

Ad Primum: Respondeo, Fratres illos & Sorores hospitalarios, non esse censendos ueros Religiosos, etsi a plebe ita uocentur, & putentur tales. Ratio est, Quia institutum & forma illa uiuendi, nunquam fuit approbata a Sede Apostolica. Imò manifestè reprobatur a Canonibus: Cap. Desimus. & Cap. In nullo, 18. q. 2. & Cap. Periculoso, de statu Regul. in 6. Item a Concilio Tridentino sess. 25. c. 5. de Regul. Denique per Constitutionem Pij V. quae incipit, *Circa pastoralis officij.* Ex qua Constitutione auferit fortè quis affirmare, sorores quidem eas ad sic uiuendū esse inhabiles, ac illarum quaslibet professiones & receptiones irritas & nullas declarari: non tamen idem declarari circa Professionem fratrum. Nihilominus non uidetur ullū esse constituendū discrimen inter professionem fratrum & sororum illarum, adeoque dicendum, neutros esse uerè Religiosos.

55

Non est Religiosus, cuius forma uiuendi non est approbata a Papa.

Neque obstat, quod olim sorores, quae has praecesserunt, fuerint professae regulam S. Augustini; & fortè uerae fuerint Religiosae: quia posteriores sorores regulam S. Augustini non profiteantur, adeoque

Professio Religiosa inualida.

adeoque regula S. Augustini non potest eas constringere: quisque enim sua tantum professione, non aliena obligatur. Nolim tamen illis mox tam laxas præbere habenas.

56 Inuiti ne retineantur.

Ad Secundum: Respondeo Primò, Non videri expediens vt Fratres illi inuiti in illo Instituto retineantur; cum Canonibus non congruat. Respondeo Secundò, Posse Ordinarium dispensare in voto Paupertatis & Obedientiæ, & absolueri ab hoc genere viuendi: & pro voto Castitatis eos remittendos esse ad Nuntium Apostolicum; qui, ad vitadum scandalum in populo putante eos esse veros Religiosos, posset ab eis requirere vt alibi habitent, præsertim si matrimonium inire velint.

Femina ista non videtur egere dispensatione.

Et quamuis fortè femina non egeat dispensatione suæ professionis suorumque votorum, quibus se illi Instituto obligarunt, eò quòd Pius V. generatim huiusmodi feminas inhabiles ad sic viuendum reddiderit, tamen ad ædificationem ipsarum & aliorum, & vt agnoscant potestatem Ecclesiæ, omnino videtur expedire vt requirant dispensationem ab Ordinario & ab Illustrissimo Nuntio Apostolico.

57

Ad Tertium: Respondeo, Fortasse expedire vt Institutum illud, qua parte feminas complectitur, potestate Ordinarij & Nuntij Apostolici omnino tollatur; vel certè, vt ex à virorum habitatione penitus separentur.

Vide supra Casum VIII. vbi fuscè ostensum est, neminem posse esse Religiosum, qui non proficetur secundum Regulam à Sede Apostolica approbatam.

CASVS XXII.

Titius instituit domum S. Agnetis, in qua seruetur laudabilis, pia, & bono publico expediens viuendi norma.

QVÆRITVR, Vtrum Episcopus, in cuius diocesi ea domus erigitur, possit illud Institutum vt tale approbare, commendare, & declarare, illudque aliquibus priuilegijs munire?

Episcopus non Religio-nem, sed prius Institutum potest approbare.

58 Episcopus iure proprio potest in sua diocesi Religionem institueri.

Respondeo, Episcopum, cum sit Princeps sacerorum in sua diocesi, posse iure proprio, & seposità Ecclesiæ reservatione, etiam Religionem nouam in sua diocesi instituendam approbare. Nam primæ Religionis, vt S. Antonij, Basilij, Augustini, Benedicti, non fuerunt initio à Summis Pontificibus, sed à solis Episcopis locorum admittæ & approbatæ, idque magis ipso vsu, permissione, & commendatione, vel laudatione Instituti, quàm aliquo solemnè actû vel instrumento. Quòd autem modò non possint, prouenit ex sola Ecclesiæ prohibitione, quæ vetatur nouarum Religionum institutio absque Sedis Apostolicæ auctoritate; vt patet ex Concilio magno Lateranensi sub Innocentio III. cap. vltimo de Religiosis domibus: & Lugdunensi sub Gregorio X. Capit. Religionum, de Religiosis domibus in 6. Simili modo poterant olim in sua diocesi quodammodò canonizare Sanctos, & eorum cultum publicè concedere; quod adhuc modò possent, nisi Summus Pontifex id sibi reseruasset.

Sed id modò non potest ex prohibitione Ecclesiæ.

Vt neque Canonizarentur.

59 Possit prius Institutum approbare.

Itaque cum Institutum illud domus S. Agnetis non eò tendat, vt sit, aut habeatur Institutum Religionis, sed solum vt censeatur laudabilis, pia, & bono publico expediens viuendi norma, non est

Rebellio.

dubitandum, quin Episcopus, in cuius diocesi erigitur, possit illud vt tale approbare, commendare, & declarare, illudque aliquibus priuilegijs munire: certum enim est hanc potestatem ei iure proprio competere, & nusquam per decreta Pontificum vel Conciliorum id ei esse prohibitum. Simili modo aliquando approbatum fuit Institutum Fratrensi, quod tamen, præter tria vota simplicia, habitum nouum Religiosis proprium præscribebat. Vidi similem approbationem factam post Concilium Generale Lateranense ab Episcopo Tornacensi circa annum Domini 1260. qua confirmatur Institutum & Regula Fratrum hospitaliariorum, qui seruiunt cuidam hospitali Gandau.

Ita in illi Fratres, & Hospitalia.

60

Vt autem hæc approbatio habeat plus ponderis, bonum erit si Regula & totum Institutum examinentur diligenter ab aliquot Doctoribus Theologis, quorû accepto testimonio, Episcopus auctoritatiuè declarat illud esse laudabile, pium, &c. & pro tali illud approbet &c. Alijs rationibus, rem adeo claram, non est opus confirmare.

REBELLIO.

CASVS I.

Vtrum fidi & legitimi subditi degentes in vrbe Regi suo iniuste rebelles, possint illi vel eius militibus urbem rebellem inuadentibus resistere?

Resistero legitimo Principi urbem inuadenti.

Respondeo, Id cuiusmodi ciues non posse: sicut nec priuatus potest resistere legitime potestati. Ratio est, quia Rex iure urbem illam inuadit tanquam Iudex legitimus subditos rebelles; alioquin daretur bellum vtriusque iustum, seposità ignorantia, quod omnes DD. negant. Nec refert quòd isti ciues non sint rebelles; nec meriti sint spoliati: quia hoc ipso quo sunt pars istius Ciuitatis, Rex habet ius inuadendi generatim omnes, & spoliandi ob delicta Ciuitatis, cuius ipsi sunt pars: si ergo resistent, faciunt ei iniuriam.

Possent tamen resistere & sese opponere, si milles abigeret prædas, & præsumeretur id facere contra voluntatem sui Gubernatoris.

Possunt resistere prædationi.

Si obijcias Regem non præstitisse suas partes defendendo suos ciues; ac proinde ciues non teneri agere partes Regis cum tanto suo incommodo. Respondeo, Regem maximè præstitisse partes suas in hac re: Primò, Quando conatus fuit inire pacem, & sine omni incommodo suorum ciuium, rebelles illos sibi reconciliare, qui tamen pacem renuerunt. Secundò, Quando vix vllas prædationes admisit, vt lenitate reduci possent. Tertio, Quando magna vi armorum, quod tamen posset, rebelles non obruit; ex quo maximè passi fuissent fideles isti ciues.

Esto tamen: Concedamus fidos illos ciues non teneri pro Rege suo pugnare cum magno suo danno; tamen non possunt pugnare contra Regem: tum quia manent subditi; tum quia non possunt iuuare rebelles, etiamsi non essent subditi. Vnde etiam externæ nationes isthic versantes, non possunt Regi resistere; quia hoc est iniquitati cooperari. Qui autem vult esse extra periculum spoliationis, debet se à rebelli Ciuitate separare.

Quid sciam externæ nationes isthic versantes.